

BRANDKÅRSTIDSKRIFT

N:r 7
september

Organ för Svenska Brandkårernas Riksförbund.
Redaktion: Nybrog. 50, Stockholm 5. Tel. Ö. 6308. Postg. 4870.
Redaktör och utgivare: Kapten Erik Gillner.

1932
14 årgången

SUGHÖJD.

Om ett fel uppstår å en motorspruta, torde i de allra flesta fall felet ligga på pumpens sugsida, men det är ej alltid säkert att felet är rent materiellt utan kanske lika ofta händer det, att det är personalens bristande kunskaper om, vad som kan fordras i fråga om sughöjd, som gör att sprutan ej kan bringas att fungera på önskat sätt.

En pumps sughöjd är endast i viss mån beroende av pumpens konstruktion och drivmotorns storlek. Det är nämligen atmosfärstrycket (lufttrycket), som pressar upp vattnet genom pumpens sugledning, varefter pumpen endast har att borttransportera vattnet.

Men vad är då atmosfärstryck? Jo, det är det tryck, som det jorden omgivande luftlagret utövar mot jordytan genom sin egen tyngd. Atmosfärstrycket mättes tidigare alltid med kvicksilverbarometer, och även om andra instrumenttyper numera äro vanligare, kvarstå dock

fortfarande måttsenheten centimeter eller millimeter kvicksilverpelare.

Fig. 1 illustrerar principen för en kvicksilverbarometer. Vid s. k. normalt barometerstånd (uppmätt vid havsytan) balanserar lufttrycket en kvicksilverpelare av 760 m/m:s höjd. Intet hindrar teoretiskt sett, att ersätta kvicksilverpelaren med en vattenpelare, vilket emellertid skulle göra instrumentet mindre handterligt, då för att balansera ut samma lufttryck skulle erfordras en vattenpelare 13,6 gånger högre än kvicksilverpelaren. (Kvicksilvret är 13,6 gånger tyngre än vatten, d. v. s. kvicksilvrets spec. vikt är 13,6.) Vattenpelaren skulle alltså bli $760 \times 13,6 = 10336$ m/m eller runt 10,33 mtr.

Denna höjd är alltså den sughöjd, med vilken en pump teoretiskt sett skulle kunna arbeta. I praktiken räknar man dock sällan med mera än 8 mtr.

Man skiljer på självsugande och

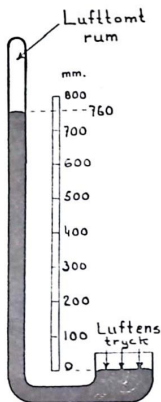

Fig. 1.

icke självsugande pumpar. Som framgår av namnet kan den första gruppen, som består av kolv-, kapsel- och kugghjulpumpar, själv suga upp vatten, då den andra gruppen centrifugalpumpar, måste ha en hjälpump eller också måste den jämte sin sugledning fyllas med vatten före igångkörningen.

Huru verkar då en självsugande pump? En sådan pump arbetar till en början som ren luftpump, d. v. s. den bortskaffar successivt den luft, som finnes i sugledning, så att en luftförtunning inträffar. (Fig. 2.) Allt efter som denna luftförtunning fortskrider, pressar lufttrycket vatten upp i sugledningen så att vatten till slut når upp till pumpen, där dennes arbetande organ, kolvar eller rotationskroppar, pressar ut vattnet genom tryckledningen. Det vatten, som borttransporteras, ersättes omedelbart av nytt vatten, som lufttrycket pressar upp genom sugledningen.

Sedan en icke självsugande pump jämte sin sugledning blivit fylld med vatten, för hand eller med hjälpump (evakueringspump), blir verknings-sättet lika som å de självsugande.

Det är ett misstag, om man tror, att en pumps sugarbete erhålles gra-

tis och att således pumpens drivmotor ej behöver dimensioneras för det arbete, som ligger på pumpens sug-sida.

För att åskådliggöra detta skola vi välja ett sifferexempel. En pump arbetar med en sughöjd av 4 mtr. och en tryckhöjd av 12 mtr. (Fig. 3.) Lufttrycket antages vara jämt 10 mtr. I pumpens inlopp råder alltså ett absolut tryck av $10 - 4 = 6$ mtr. samt i pumpens utlopp ett absolut tryck av $12 + 10 = 22$ mtr. Den tryckskillnad mot vilken pumpen alltså kommer att arbeta är $22 - 6 = 16$ mtr. eller lika med summan av sug- och tryckhöjd $4 + 12 = 16$ mtr.

Lufttrycket ombesörjer sålunda att vattnet pressas upp till pumpens centrum, men samtidigt erhåller pumpen ett ökat motstånd i tryck-uttaget svarande mot sughöjden.

Värför kan då ej en pump arbeta med den teoretiska sughöjden 10,33 mtr.?

Svaret på den frågan måste närmast blija, att det beror på bristande mänsklig förmåga att framställa en pump med 100 % verkningsgrad i alla avseenden.

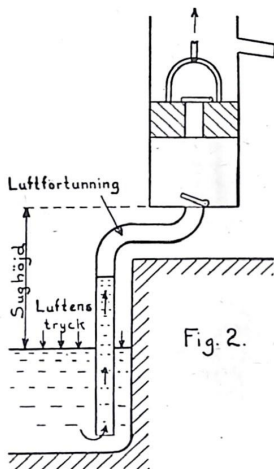
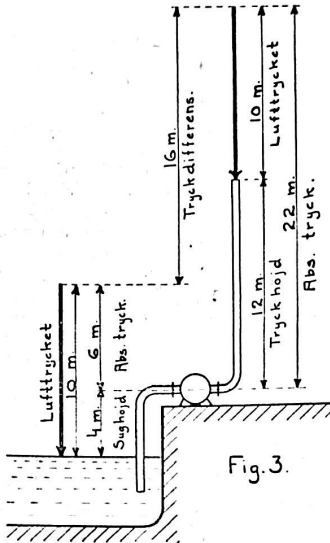

Fig. 2.

För att ej några misstag skola begås skola vi först något närmare gå in på begreppet *sughöjd*.

Sughöjden uppdelas i:

- nivåskillnad från vattenytan till pumpens centrumlinje (pumpens statiska sughöjd);
- friktionsförluster i bottenventil och sugledning;
- virvel- och stötförluster i sugledning och inlopp i pumpen;
- hastighetshöjd, d. v. s. det tryck, som erfordras för att giva rörelse (hastighet) åt vattnet i sugledningen.

Den totala sughöjden, vari alltså ingår den statiska sughöjden jämte alla dessa olika förluster, benämnes pumpens *vacuumetiska sughöjd*. Det är denna sughöjd, som avläses å pumpens vacuumeter och kan man i praktiken sällan beräkna nå större vac-sughöjd än 8 mtr. Men vart-hän taga då resterande 2,33 mtr. (10,33—8 mtr.) vägen?

Det torde föra för långt att vetenskapligt försöka förklara detta, men

populärt uttryckt kan man säga, att dessa 2,33 mtr. åtgå för att övervinna de motstånd och förluster, som uppstå mellan vacuumeterintaget och pumpens inre. (Å en centrifugalpump fram till första skovelhulets inlopp.)

Av de normala förlusterna ingående i den vacuumetiska sughöjden är endast hastighetshöjden möjlig att matematiskt exakt beräkna. Detta sker efter formeln $H = \frac{v^2}{2g}$ där v = vattenhastigheten i m/sek. och $g = 9.8$ m/sek.² (accelerationskonstanten).

Friktionsförlusterna i sugledning och bottenventil kunna approximativt beräknas med tillhjälp av erfarenhetssiffror. Dessa friktionsförluster uppgå i sugslang för motorsprutor till avsevärda belopp.

Virvel- och stötförlusterna äro ej möjliga att till sin storlek beräkna.

Sughöjden för en pump eller motorspruta bör aldrig göras högre än absolut nödvändigt. Desto större den statiska sughöjden eller sugledningslängden är, desto större bliva riskerna för luftläckage.

Som följd av dylikt luftläckage blir en minskning av pumpens vattenmängd. För en centrifugalpump blir vid stora sughöjder, då en sugslang aldrig är *absolut tät*, denna minskning av vattenmängden högst avsevärd.

Den kurva, som kan uppritas med pumpens uppfodringshöjd och vattenmängd som funktioner, faller snabbare, desto större sughöjden är. Sålunda kan vattenmängden vid 8 mtr:s sughöjd kanske vara endast hälften av den vid 3 mtr:s sughöjd, även om pumpen arbetar under lika förhållanden i övrigt (med samma tryckhöjd).

Vid uppställning av en motorspruta måste därför alltid tillses, att den kommer så nära vattenytan som möjligt, samt att minsta möjliga sugslangslängd användes. Iakttagas detta är härmed den vanligaste felorsaken för en motorspruta bortomimerad.

Arld.

UPPFÖRDRINGSHÖJD.

Då det ej sällan händer att uttrycken uppföringshöjd och tryckhöjd förväxlas och sammanblandas skola vi här med några rader försöka klarlägga dessa begrepp.

Uppföringshöjden för en pump eller spruta är summan av sughöjd och tryckhöjd. Den *statiska* uppföringshöjden är lodräta avståndet (nivåhöjden) från vattenytan, vid vilken pumpen står uppställd, till den punkt, dit vattnet pressas upp.

Emellertid måste en pump för att transportera vattnet denna nivåhöjd, kunna arbeta med en betydligt större uppföringshöjd, då i rör- eller slangledningarna vid vattnets rörelse genom desamma uppstå motstånd (friktions-, stöt- och virvelförluster). Vidare fordras att vattnet vid tryckledningens ändpunkt skall hava visst tryck (munstyckstryck eller utloppshastighet).

Den sammanlagda uppföringshöjden, d. v. s. den statiska jämte friktions-, stöt- och virvelförluster samt munstycket benämnes pumpens totala *manometriska* uppföringshöjd, d. v. s. den som kan avläsas å

pumpens instrument, manometern och vacuumetern.

Den totala uppföringshöjden uppdelas i sughöjd och tryckhöjd. Sughöjden behandlas mera ingående å annat ställe i denna tidskrift, varför här endast beröres tryckhöjden.

Nivåskillnaden (lodräta höjden) från pumpens horisontala centrumlinje till den punkt, dit vattnet i *ledning* pressas upp, benämns den *statiska* tryckhöjden. Till denna kommer friktions-, virvel- och stötförluster i tryckledningen samt det tryck, som erfordras för att giva vattnet utloppshastighet.

Denna sammanlagda tryckhöjd benämnes den *manometriska* tryckhöjden och avläses å pumpens manometer.

Beträffande den statiska tryckhöjden räknas denna från pumpeentrum till tryckledningens högsta punkt. För en motorspruta räknas alltså den statiska tryckhöjden fram till strålröret och ej till vattenstrålens högsta punkt.

Vi skola åskådliggöra uttrycken i ett sifferexempel.

Nivåskillnad å sugsidan ..	4.0 mtr.	Statisk sughöjd.
Friktionsförlust i sugslang	2.1 »	
Friktionsförlust i botten- ventil	} 0.7 »	
Div. stöt- och virvelförlus- ter		
Hastighetshöjd	0.2 »	
	<u>7.0 mtr. ....</u>	Vacuumetrisk sughöjd.
Nivåskillnad å trycksidan	24.0 mtr.	Statisk tryckhöjd.
Friktions- och virvelförlus- ter	33.0 »	
Munstyckstryck 3 kg./cm ²	30.0 »	
	<u>87.0 mtr. ....</u>	Manometrisk tryckhöjd.
Statisk sughöjd	4.0 mtr.	
Statisk tryckhöjd	<u>24.0 »</u>	
	28.0 mtr.	Statisk uppföringshöjd.
Förluster etc. å sugsidan	3.0 mtr.	
Förluster etc. å trycksidan	<u>63.0 »</u>	
	<u>94.0 mtr. ....</u>	Total manometrisk uppföringshöjd.

RIKSFÖRBUNDET.

Nyanmälda kärer.

B. Sollentuna	T. Vretstorp
Tumba	W. Marnäs
D. Sundby sjukhus	Alvdalen
Vingåker	X. Björkhamre
H. Torsås	Hanebo och Segersta
K. Bräkne-Hoby	Mo
L. Kristianstad	Regnsjö
R. Arentorp	Z. Föllinge
Lidköping	Gällö
Kvänum	Jämtlands-Sikås

Årsmötet 1932.

Det frivilliga brandskyddet.

Det var en verkligt imponerande samling representanter för kampen mot våldens härjningar, som på lördagen samlades här i staden för överläggning om gemensamma angelägenheter. Respekten för denna samling kring en betydelsefull kulturuppgift blir så mycket större, då man betänker att det här gällde utslutande frivilliga krafter, som ställt sig till förfogande för att i görliga-

Munstycktrycket är i ovanstående uttryckt i kg. per kvem., vilket tryck omvandlas i meter uppfordringshöjd. En vattenpelare med 10 meters höjd och en basyta av 1 kvem. väger 1 kg., varav följer att $1 \text{ kg./cm}^2 = 10 \text{ meter vattenpelare eller med andra ord 10 meters uppfordringshöjd.}$

Ard.

ste män begränsa de skador, som det lössläppta elementet vållar.

Kanske tycker någon att ordet »kulturuppgift» passar illa i detta sammanhang. Men all kultur bottenar i människans strävan att med sitt förnuft och sin medvetna vilja behärska och organisera den henne omgivande naturen. Vådelden ansågs länge som en naturens hemsökelse, gentemot vilken ett ingripande var fäfängt. Så småningom har man dock funnit, att vi ingalunda behöva stå hjälplösa och handfallna inför eldens härjningar. Ej minst tack vare de frivilliga krafternas entusiasm för uppgiften kunna vi nu säga att brandskyddsväsendet i stora delar av vårt land är ganska väl organiserat även på landsbygden.

Som skåningar ha vi berättigad anledning att känna oss stolta över

den insats vårt eget landskap gjort för brandskyddsrörelsen. Gång på gång erinrades under lördagens förhandlingar om att det var Skåne, som gått i spetsen i detta arbete och alltså behöll sitt beydande förspång gentemot det övriga Sverige. Landshövding Edén nämnde bl. a. att ej mindre än en fjärdedel av de till Svenska brandkårernas riksförbund anslutna kårerna höra hemma i Skåne. Det påpekades också, att förtjänsten av denna utveckling ej minst tillkommer vårt eget läns hövding, som städse lagt i dagen ett livligt intresse för brandskyddets utveckling och för den frivilliga brandkårsrörelsen.

Som riksförbundets ordförande i sitt tal vid supén på lördagskvällen påpekade är brandkårsrörelsen en i bästa mening folklig rörelse. Oberoende av skilda meningar och partier ha personer ur alla samhällslager samlats inom de frivilliga brandkåren för att med gemensamma ansträngningar bistå sina resp. samhällen den dag olyckan bryter in. Det är mycken osjälvisk ofervilja, som kommit till uttryck i denna strävan, och mycket uppoffrande arbete, som nedlagts och nedlägges inom dessa sammanslutningar runt om i samhällena. Föga är här att skörda av ära och intet av ekonomisk vinning. Så mycket mera glädjande är det under sådana förhållanden, att denna skyddsörelse på frivillighetens grund vunnit en allt större spridning.

Den »generalmonstring», som i lördags och i går hölls här i staden, vittnade om att inga tecken till intressets avmattning kunna förspörjas. Man må livligt hoppas, att sådana tecken icke heller i framtiden skola skönjas, utan att nätet av frivilliga brandkårer skall knytas allt fastare och att dessa kårer skola bli allt bättre i stånd att fylla sin betydelsefulla uppgift — en uppgift, som icke endast är av betydelse för den enskilde utan vars nationaleko-

nomiska räckvidd är större än man kanske vid första ögonkastet beaktar. Man må också hoppas, att de frivilliga brandkåren även i fortsättningen skola erhålla det stöd och den uppmuntran av det allmänna, som de behöva och förtjäna.

Kristianstad den 4/7 1932.

Nya Skånska Posten
Kristianstads läns tidning.

Protokoll fört vid ordinarie förbundsmöte med medlemmar av Svenska Brandkårenas Riksförbund i Kristianstad den 2 juli 1932.

Närvarande: Av Centralstyrelsen landshövdingarne N. Edén och J. Nilsson, direktörerna P. Tollin och G. Bylund, överstelöjtnant R. Stridbeck, agronom G. Eliasson, härads-skrivare A. Hwasser och suppleanten, direktör W. Graneli. Av brandkonsulenterna E. Gillner, C. Landström, N. Ohlsson, J. M. Wahlström, E. Wallnerström, F. Kyllberg, O. Clarholm, H. Forssman, A. W. Svensson, P. Lundgren, C. Hallin, S. Hultman och R. J. Pannier. Ombud för länsförbund och kårer. Dessutom representanter för anslags-givande försäkringsbolag och personliga medlemmar. Till mötets offentliga del infunno sig en del inbjudna och ett stort antal representanter för skånska brandkårer, så att samtliga deltagare uppgingo till i runt tal 200 personer.

§ 1.

Riksförbundes ordförande hälsade de tillstädeskomna välkomna.

§ 2.

Utsågos direktör G. Bylund och v. brandchef H. Sellden att jämte

ordföranden justera mötets protokoll.

§ 3.

Centralstyrelsens redogörelse över verksamheten 1931 hade genom införande i tidskriftn tidigare underställts medlemmarna, varför det ansågs obehövt uppläsa densamma. Redogörelsen lades med godkännande till handlingarne.

§ 4.

Revisionsbrättelsen för kalenderåret 1931 lästes och lades med godkännande till handlingarne.

Ansvarsfrihet beviljades styrelsen.

§ 5.

De i tur avgående ledamöterna och suppleanterna i Centralstyrelsen, direktör P. Tollin, direktör G. Bylund, häradsskrivare A. Hwasser samt direktör W. Graneli och ryttmästare A. Hæggström, återvaldes.

§ 6.

Till revisorer återvaldes godsförvaltare Fr. Larsson, Christinehof, Lövestad, och häradsskrivare S. Gottliebsson, Falun, med herrar W. F. Svensson, Skånes-Fagerhult, och H. Adrian, Osby, som suppleanter.

§ 7.

Medlemsavgiften, fem kronor för enskild medlem och tio kronor för brandkår eller kommun, skulle bibehållas under år 1933.

§ 8.

En till Centralstyrelsen från överstelöjtnant R. Stridbeck inkommen skrivelse angående åtgärder till förhindrande av brandposters fryning beslöt mötet remittera till Centralstyrelsen, som efter rådgörande med fackmän på området skulle tillskriva Svenska Kommunaltekniska föreningen i ärendet.

§ 9.

Brandchef Blombergs i Svedala skrivelse angående förhindrande av

planlöst och oriktigt räddningsarbete vid eldsvådor på landsbygden beslöt mötet remittera till Centralstyrelsens verkställande utskott, som skulle taga under övervägande på vad sätt en lämplig upplysningsverksamhet genom brandkonsulenterna skulle kunna åstadkommas rörande denna sak.

§ 10.

På förslag av ordföranden beslöts att avsända ett hälsningstelegram till Svenska Brandskyddsföreningen.

§ 11.

Den offentliga delen av förbundsmötet, till vilken inbjudan utgått till representanter för Kristianstad stad m. fl., öppnades därefter av ordföranden, landshövding N. Edén med i huvudsak följande anförande.

Mina Herrar!

I egenskap av ordförande i Svenska Brandkärernas Riksförbund har jag äran att hälsa alla här närvarande välkomna till förbundets årsmöte. Jag uttalar denna välkomsthälsning i främsta rummet till Skånska Brandkärnförbundet och dess ledning, vidare till representanterna för länsstyrelsen och för staden Kristianstad, stadsfullmäktiges ordförande, t. f. borgmästaren, brandchefen samt övriga företrädare för samhället. Det gläder oss även mycket att landshövdingen i grannlandet Blekinge velat infinna sig här — som jag hoppas i syfte att förbereda en aktion för brandkårsrörelsen i sitt län. Och vi räkna det som en särskild heder att i vår krets finna en så framstående brandvårnsexpert som den nyutnämnde brandchefen i Stockholm, kapten Sellén, vilken redan förut givit oss så många värdefulla handtag i vårt arbete.

När Riksförbundet nu samlats här i Skåne, i Kristianstad, så känns detta årsmöte som något mer än vanligt betydelsefullt redan därför, att vi sålunda få mötas i vår högt

värderade vice ordförandes residensstad och se den icke alltför talrika skaran av förbundsombud från landets skilda delar förstärkas av ett så imponerande uppbåd från de skånska brandkårenerna. Men denna mötesort betyder för oss också något därutöver. Det är ju så, att Skåne varit själva utgångsbygden för hela den organiserade brandkårsrörelsen — på samma sätt som man i min vetenskapliga ungdom någon gång förmenade, att Skåne var de germanska folkens urhem. Nu måste jag ju skynda att tillägga, för att inte skåningarna skola bli alltför övermodiga, att denna sistnämnda vetenskapliga teori sedermera tycks ha blivit starkt bestridd. Vare sig emellertid Skåne verkligen kan räknas sig som det allgermanska urhemmet eller icke, så är det visst att detta märkliga landskap varit urhemmet för den rörelse, som skapat de svenska brandkårens organisation och dess gemensamma verksamhet. Det ligger då i sakens natur, att förbundsmötet, när det nu åter sammanträder här för första gången på många år, är livligt och varmt medvetet om att ha kommit tillbaka till själva brandkårsrörelsens urkälla, den bygd, som ställt upp de första kärntrupperna och alltjämt med glans hävdar sin plats som förbundets kärnland. Vi hörde nyss, att man inom detta landskapsförbund räknar 176 anslutna brandkårer. Det betyder, trots Riksförbundets stegrade totala medlemsantal, ej mindre än en fjärdedel av hela det antal kårer, som Riksförbundet hitintills lyckats förena inom sig från alla svenska bygder.

Vi mötas sålunda i dag med den trygga och stärkande känslan, att just här är nu som förr vår fasta stödjepunkt, och vi ha ett behov att uttrycka vår tacksamhet för allt vad den skånska brandkårsorganisationen betytt och betyder som föregångare och främsta samlade formation i riksförbundets gemensamma arbete. Men det må även vara oss tillåtet

att, när nu riksorganisationen presenterar sig inför skånska brandmän, därjämte avlägga en smula räkenskaper över vad denna riksorganisation för sin del kan uppvisa av arbete och resultat, sedan dess ledning i samband med en ganska genomgripande omläggning för fem år sedan flyttades från »urhemmet» till Stockholm. Jag vågar tro, att den efter bästa förmåga strävat att fullfölja den verksamhet, som begynts och fortsatt här nere i Skåne, och jag tänker mig att det för våra kamrater här kan hava sitt intresse, om jag åskådliggör detta med några korta drag ur de senaste årens utveckling.

Riksförbundet fyller i år 20 år. Detta nämnes inte för att själva faktum skall betraktas som anledning till ett jubileum — det jubileas väl mycket här i landet — utan egentligen för att erinra om proportionerna mellan förbundets totala levnadsålder och den period efter omorganisationen, som det nu är fråga om, eller de senaste fem åren. Under dessa fem år har antalet anslutna brandkårer, som 1927 var vid pass 300, ökat till över 700, av vilka inemot ett 70-tal tillkommit under det senaste året. Stegringen har hela tiden varit jämn, ingen rusning men fortsatt tillslutning år efter år. En mycket viktig sida av riksorganisationens yttre utbyggnad är också, att landskaps- respektive länsförbunden, som för fem år sedan utgjorde ett ringa fåtal, i närvarande stund kommit upp till 14, och goda förhoppningar finnas om deras ytterligare utökning. Samtidigt härmed har förbundets ekonomi, som ju utgör den oundgängliga förutsättningen för att den växande organisationen skall kunna verka, blivit utpräglad och ordnad. Visserligen inte på det sätt, att *alla* befogade önskemål kunna tillfredsställas; vi äro alltjämt i stort behov av mera medel för rörelsens bedrivande med full kraft. Men nu ha vi dock kommit därhän,

att vi kunna nödtorftigt genomföra inspektioner och kontrollerande verksamhet samt igångsätta instruktionskurser och fullfölja det allmänna upplysningsarbetet — allt detta nödvändigt för att hålla rörelsen livaktig, vaken och modern. Vi ha rönt ett stort och högeligen tacknämligt tillmötesgående från ett flertal brandstodsinsrättningar, både de stora riksbolagen och de lokala. I Skåne är ju detta intresserade stöd från de lokala brandförsäkringsanstalterna en gammal sak, och tack vare deras kraftiga hjälp har det skånska brandkårsförbundet haft möjlighet att arbeta sig fram så som skett. Så långt har man väl knappast kommit i någon annan landsdel, men på många håll ha dock särskilt länens brandstodsbolag visat ett vidsynt intresse, och numera äro i stort sett samtliga länsförbund organiserade på en ekonomisk grundval, som de lokala brandstodsbolagen helt eller väsentligen svara för. Riksorganisationen såsom sådan har på samma sätt lyckats utverka betydande anslag från riksbolagen och det är dessa anslag, som i huvudsak möjliggöra den ökade centrala verksamheten.

Vi brandkårsrepresentanter från andra landskap än det märkeliga Skåne våga alltså inför de skånska brandmännen uttrycka den förhoppningen, att de skola finna oss hava på ett gagnande sätt fullföljt det arbete och de traditioner, som blivit grundlagda här nere.

Som jag många gånger framhållit vid tidigare årsmöten, är det emellertid i en rörelse som denna aldrig tillräckligt att kunna uppvisa ett växande antal av anslutna kårer och organiserade länsförbund, inte ens att förete en någorlunda fast ordnad ekonomi. Allt hänger till sist på huru de många enskilda kårerna verka, huru deras medlemmar skolas och utrustas för sin uppgift. Jag tror man kan säga, att Riksförbundet även i detta hänseende satt in

ett arbete, som efter förhållandena får anses motsvara skäliga anspråk. En ledande grundtanke har, sedan den yttre organisationen på allvar kommit i gång, allt mera blivit just detta: brandkårens effektivisering, övervakande och befrämjande av deras duglighet att gripa in, när det gäller. Vi ha planmässigt sökt inrikta oss på att organisationen på papperet skall motsvaras av en organisation i verkligheten, med bästa möjliga övning och mobilisering vid eldsvåda samt med insikt i rationella eldsläckningsmetoder och med ändamålsenlig utrustning.

Bland de vägar, på vilka Riksförbundet sökt verka för denna effektivisering av kårer och länsorganisationer, skall jag här nämna några av de viktigaste. Den som vi själva anse kanske mest givande är instruktionskurserna för samtliga Riksförbundets konsulenter från skilda landsdelar. Det ligger i sakens natur, att dessa förtroendemän, som ha att hålla ihop och hålla uppe de lokala kårerna var inom sitt område, behöva oavsläppligt bli delaktiga av nya uppslag och rön inom brandväsendet, så att de fackmässigt följa med den nu så snabba utvecklingen i största möjliga grad. Det kommer sedan främst och närmast an på dem att omsätta de lärdomar, som inhämtas, i verksamheten ute i orterna. Vi ha nu haft sådana konsulentkurser i tre år, förbundna med de stora årsmötena, och det råder säkerligen endast en mening om att de befunnits högeligen nyttiga. Dessutom är en början gjord även till länsvis ordnade instruktionskurser för brandmän från de lokala kårerna; den som hölls i fjol i Leksand räckte ej mindre än 8 dagar, med fullt arbete hela tiden, och i år ha vi ordnat fyra samt kunna möjligen lämna bidrag till flera. Även detta nya arbetssätt har, så vitt jag kunnat inhämta, befunnits synnerligen lämpligt. Ännu en åtgärd i liknande riktning är, att Riksförbundet kunnat

bilda en särskild »arbetskommission» av framstående fackmän, med uppgift att till tjänst för våra konsulenter och våra många — ofta små — brandkärer följa den tekniska utvecklingen av brandmateriel med allt vad därtill hör samt giva upplysningar och råd på detta svårbedömda område, alltså rörande lämplig materiel för olika förhållanden och resurser, materielens skötsel och förvaring m. m. Var och en, som vet, huru hastigt brandväsendets teknik går framåt, och som vet huru angeläget det är att varje kär utrusta sig på det mest praktiska sätt, ger mig säkert rätt däruti, att vi ha grundad anledning att hoppas mycket av denna arbetskommission. En redogörelse för dess verksamhet under det första arbetsåret kommer senare i dag att lämnas av initiativtagaren, överstelöjtnant Stridbeck.

Det är inte min mening att mera fullständigt redogöra för riksorganisationens senaste femårsperiod, utan, som jag sade nyss, endast att påminna om några korta huvuddrag. Naturligtvis motsvarar det som ut rättats ingalunda allt vad man skulle önska i fråga om den svenska brandkärsväsendets rationalisering och effektivisering. Men så mycket kan dock sägas, att rörelsen är inne på riktiga vägar, och att den lyckats vinna verkligt förtroende ute i bygderna. Att den förvärvat förtroende även hos statsmakterna framgår därav, att Riksförbundet lyckats utverka statsanslag, under senare år 2,000 kronor, kanske alldeles särskilt därav, att vi fingo behålla detta anslag t. o. m. i år, trots den begynnande stränga utrensningen bland dylika statliga understöd och trots det att regeringen denna gång inte framlagt förslaget samt den motion, som väckts i frågan, enhälligt avstyrkts av statsutskottet. Det var utan fråga främst förbundets vice ordförandes förtjänst; landshövding Nilsson trollade på ett förunderligt sätt vid frågans behandling i riks-

dagen och omvände båda kamrarna. Ett nytt uppmuntrande tecken till fortsatt uppskattnings på högsta ort lära vi under de närmaste dagarna hava att emotse. Förbundsstyrelsen har ingått till k. m:t med begäran om ett engångsanslag av vissa statsmedel för att kunna få till stånd en brandkårsfilm att användas till propaganda och till åskådningsundervisning för de mindre utvecklade brandkärerna. Denna ansökan synes att döma av vad som försports under hand komma att bifallas.

Och härmed får det vara nog sagt om de förhållanden, under vilka vi gå till detta årsmöte. De riktlinjer, som jag talat om, komma för övrigt i sin mån att ytterligare belysas i de följande punkterna på mötesprogrammet. När här kommer att hållas föredrag om en så högmodern sak som skumsläckning, när vi därjämte anslagit ett föredrag åt kemiska eldsläckningsapparater, och när där efter skall följa redogörelse för den nyssnämnda arbetskommissionens tekniska undersökningar och deras resultat, då utgör denna uppställning av programmet just ett vittnesbörd om huru starkt de praktiska detaljfrågorna om effektivitet i brandväsendets anordning börjat träda i förgrunden även för de mindre brandkärer, som vårt förbund i främsta rummet har att värda sig om. Jag kan tillägga, att detta upptagande av sådana problem på intet sätt innebär något övergripande på det verksamhetsområde, som vår systerorganisation Svenska Brandskyddsföreningen tagit sig an. Tvärtom har just under de gångna åren utvecklats sig en naturlig arbetsfördelning mellan Brandkårsförbundet och Brandskyddsföreningen, och ett mycket gott samarbete har ägt rum i sådana ting, där de båda organisationerna kunna direkt bistå varandra.

Alltså, och som sammanfattning: man har rätt att säga, att vår brandkärsvärelse i sin helhet befinner sig i en utveckling, som är både glädjan-

de och löftesrik. Om denna utveckling har en tyngdpunkt i Skåne, vilket vi oförbehållsamt och tacksamt vilja vitsorda, så kan det dock även med sanning påstås, att den börjat taga fart även i andra delar av landet. Allt hänger nu på att vi förmå föra den vidare framåt genom att hålla rörelsen frisk, levande och praktiskt inriktad. Och detta beror i sin ordning till sist på alla de personliga krafter, som ställt sig i brandväsendets tjänst. Det är de, som var på sin ort måste med möda och oftast mot ringa eller ingen ersättning, bära upp de många brandkårerna i våra små samhällen. Det må tillåtas mig att å riksorganisationens vägnar bringa en stor honnör åt dessa uppoffrande och hängivna arbetare för vår sak, alltifrån brandstyrelserna och brandcheferna till brandmännen i ledet. Det verk de göra är ett vackert prov på medborgaranda, ty ingen gärning kan väl bättre förtjäna att kallas medborgargärning än en målmedveten insats till samhällets värn mot våldens härjningar. Därför har också brandkårsrörelsen börjat bli en i bästa mening folklig rörelse, en sådan, som står utanför eller om man så vill över alla partigränser och meningssmottagningar. Måtte det så förbliva, och måtte även i fortsättningen framgång följa alla de samhällsviktiga strävanden, som samlas inom de svenska brandkårernas riksförbund.

Med denna förhoppning förklarar jag vårt årsmötes offentliga sammankomst öppnad.

§ 12.

Till direktör P. Tollin, Linköping överlämnades Riksförbundets guldmedalj med ett varmt hyllningstal av ordföranden.

§ 13.

Å dagordningen upptagna föredrag följde härefter.

»Skumsläckning.»
(Civilingenjör Uno Arild.)

»Kemiska eldsläckningsapparater.»
(Arkitekt M. Bergström.)

§ 14.

Redogjorde arbetskommissionens ordf., överstelöjtnant R. Stridbeck för kommissionens verksamhet under det gångna året.

§ 15.

Demonstrerades utställd brandmateriel och företogs prov med skumsläckningsaggregat och motorsprutor, varefter Kristianstads stads brandkår uttryckte till en fingerad eldsvåda i kyrkan.

§ 16.

På kvällen samlades deltagarna till supé å Frimurarchotellet, varvid tal höllos av landshövdingarna Edén, Nilsson och Hagströmer m. fl. Efter supén följde ett animerat samkväm.

§ 17.

Den 3 juli kl. 10.15 avreste mötesdeltagarna till Nosaby, Fjälkinge och Arkelstorp, vars brandstationer och eldsläckningsmateriel besågos. Fjälkinge brandkår företog även en utryckning.

In fidem

Erik Gillner.

Justerat:

Nils Edén, G. Bylund,
Harald Sellén.

Bilda frivilliga brandkärer!

FRÅN LÄNSFÖRBUNDEN

Älvsborgs läns brandkårsförbund.

Brandkonsulenter: v. Brandchef C. Bergström. Expedition: Brandstationen, Borås.
Brandchef C. Hallin. Expedition: Brandstationen, Trollhättan.

Wingqvistska fabriken i Fritsla härjad av häftig eldsvåda.

Åkslag orsakade elden.

En avdelning av firma L. J. Wingqvists stora fabriksanläggningar i Fritsla härjades den 28 juli av en våldsamt eldsvåda, som på ett par timmar ödelade avdelningen, gamla ullspinneriet. Av den tre våningar höga fabriksbyggnaden återstodo då endast yttermurarna, även de för övrigt illa åtgångna, medan hela byggnadens inre jämte maskiner, råvaror o. s. v. hade brunnit upp. Det brann ännu här och var i all bråten, men faran för eldens vidare spridning ansågs överstånden.

Brandsirenen var satt ur funktion.

Branden orsakades av ett åkslag. Ett ganska kraftigt oväder gick vid halv 6-tiden över bygden, och klockan 5,35 skedde ett synnerligen kraftigt nedslag i fabriksbyggnaden. Flera personer blevo ögonvittnen. Nedslaget var för övrigt så kraftigt, att det avbröt den primära kraftledningen från Berghem till Fritsla. Ett av de åsnya vittnena observerade, hur elden genast flammade upp i fabriksbyggnaden, och skyndade till brandsirenen. Denna hade blivit satt ur funktion, men varskodd pr telefon samt av röken, som genast bolmade upp, var Fritsla brandkår redan efter ett par minuter på platsen. Den disponerar över en motorspruta, som placerades vid Häggån. Det stod dock genast klart, att hjälp behövdes. Kinna borgarbrandkår alarmerades och anlände med all

önskvärd fart samt medförde sin motorspruta.

Faran för eldens spridning till andra byggnader var överhängande.

Det var i första hand södra långsidan man med förenade krafter måste söka rädda. Intill tre fjärdedelar av denna fanns nämligen en i sommar nybyggd fabrikslokal, en tillbyggnad till spinneriet, uppförd i en våning. Vidare låg här på endast ett par meters avstånd en arbetarbostad i två våningar, innehållande 12 bebodda lägenheter. Kunde man icke rädda fabriken södra sida, så var det fara för att den skulle störta ner på byggnaden. Lika stor var faran för antändning i bostadsbyggnaden. Fönsterrutorna höllo med knapp nöd, och man utrymde flera av lägenheterna. Man lyckades emellertid avvärja en sådan utveckling. Att söka släcka branden var dock ganska hopplöst.

Stora partier ull, bomull och oljor i fabriken.

Åkslaget har tydligen skett vid västra fasaden vid det där sittande fördelningsskåpet för fabriken elektriska utrustning samt grenat ut sig i ledningarna. Det fanns givetvis mycket brännbart i fabriken. I lokalerna lågo sålunda minst 10,000 kg. ull och bomull, och hela byggnadens inre var av trä. Vid västra gaveln fanns ett parti på ett par hundra kg. smörjolja, som kom elden att flamma upp våldsamt när den nådde dit. Några explosiva varor innehöll byggnaden ej med undantag av något dynamit av ett parti, som använts vid nybyggnaden. Det far-

liga ämnet undanskaffades dock i god tid.

Endast några minuter efter åskslaget såg man alla våningarna fylla av rök och eld. Arbetet hade slutat kl. 5, varför ingen befann sig i lokalerna. Hade elden utbrutit under pågående arbete är det fråga om, huruvida alla skulle ha hunnit ut. Släckningsarbete hade det ej varit att tänka på trots att det fanns gott om attiralj i lokalerna.

En avdelning av Borås brandkår till undsättning.

Man förfogade under största delen av branden över ett tiotal slangledningar, matade även från brandposterna, särskilt sedan ena motorsprutan satts ur funktion. Vid 8-tiden anlände ytterligare hjälp, nämligen en avdelning av Borås brandkår, som rekvirerats. Vice brandchefen, Curt Bergström, en brandmästare och sex man anlände med bilspruta och annan attiralj och voro strax i fullt arbete. Någon timme efter eldens utbrott började trossbottnarna bli genombrända och ge vika för de tunga maskinerna, som stodo i alla våningarna. Där funnos 12 spinnmaskiner, 10 kardverk, motorer och hjälpmaskiner m. m. Alltsammans förvandlades snart till ett väldigt bål, som flammade högt i skyn, särskilt sedan även taket blivit genombränt och störtat in.

Ett under att ingen av brandmännen träffades av de störtande murarna.

Yttermurarna började också bli illa åtgångna och två av frontsidorna på nordsidan störtade ut och ned, senare även den på östra gaveln. Att ingen av brandmännen träffades föreföll som ett under. Södra långväggen, gemensam med nybyggnaden, tycktes klara sig, och i stort sett blev det endast smärre vattenskador på nybyggnaden. I stora fabriken fanns inrymt även fabrikskontoret,

där allt material förstördes. Om någon av yttermurarna kan användas vid eventuell återuppbyggnad, kunde icke på kvällen avgöras.

Elden kunde ha fått större omfattning, om vinden legat på från annat håll.

Branden, den största i mannaminne i bygden, lockade ett par tusen åskådare från alla möjliga håll och landsfiskal Nilsson med medhjälpare hade all möda att hålla dem på vederbörligt avstånd. Vid 11-tiden på kvällen kunde brandmännen ge sig en smula ro efter ett energiskt arbete, givetvis med många riskmoment. Befälet över fritslakären fördes av direktör Thorson och över kinnakären av bankkamrer Nelson. Alla tre brandkärerna voro kl. 11 kvar på platsen, men det gällde nu endast eftersläkning, där man för övrigt fick god hjälp av ett ymnigt regn. Som tur var låg vinden hela kvällen åt norr, där inga byggnader funnos.

Hade vinden blåst från motsatta hållet, kunde elden ha spritt sig till den stora mängd boningshus av trä, som ligger i närheten av fabriken.

I den utrymda bostaden hade man kl. 11 åter flyttat in sina tillhörigheter och kunde gå till vila. Vid halv 12-tiden lämnade de främmande brandkärerna platsen och Fritsla brandkår skulle ensam fortsätta eftersläkningen och vakthållningen.

Elden bra begränsad vid vår ankomst, säger vice brandchefen Curt Bergström.

Vid ett samtal, som Borås Tidning vid 1-tiden på natten hade med vice brandchefen Curt Bergström, förklarade denne, att elden vid boråsbornas ankomst var bra begränsad och att det såg ut som om Fritsla och Kinna brandkårer kunnat klara sig förutan hjälp i fortsättningen, även om de voro tacksamma för den bi-

sträckning, som kom. Efter borås-avdelningens ankomst till brandplatsen ägde ingen nyantändning rum och den största faran för eldens spridning var avvärd, även om elden alltså rasade kraftigt.

Vår avdelning ryckte ut kl. 7,08 e. m., omtalar vice brandchefen vidare, och var på platsen 20 à 25 minuter senare. Efter 10 minuter voro fyra strålar ute från vår motorspruta, och inalles torde väl ett dusin eller ännu fler strålar ha varit i verksamhet. Kl. 10,40 e. m., efter c:a 3 timmars körning således, kunde vi stoppa vår motorspruta och Fritsla och Kinna brandkårer bröto samtidigt. Tjugo minuter över 11 kunde vi återvända till staden.

Det var ganska stora risker förknäpade med släckningsarbetet. Golvbräderna i andra våningen hade brunnit upp men inte bjälklagret, i vilket det dock var stora hål. Det var därför svårt att komma in och åt eldhärden. Vidare kunde man riskera, att stenväggarna kunde rasa.

Samtidigt som elden i ullspinneriet rasade ägde två eldsvådettillbud rum på annat håll i Fritsla, omtalar vice brandchefen till sist. I Kooperativa affären hade en kaffekvarn gått varm och Fritsla brandkår måste därför begiva sig bort från eldplatsen ett tag för att se till den saken. Faran var emellertid snart avvärd och brandmännen tillbaka vid spinneriet igen. Enligt uppgift lär även ett åkslag på annat ställe i samhället ha inträffat, varvid eld uppstått. Elden hade dock släckts utan att man behövt anlita brandkåren.

Borås Tidning.

En varning för de elektriska sirenerna som brandalarmapparater.

Flerfaldiga gånger har jag varnat för elektriska sirenerna, vilka vid åkslag kunna sättas ur funktion, vilket besannats vid eldsvådan i Fritsla.

E. Gillner.

Dalarnas brandkårsförbund.

Brandkonsulent: f. Brandchef C. Landström. Expedition: Helsingtorget 2, Falun. Tel. 1686

Dalarnas brandkårsförbunds årsmöte i Säter den 18 juni.

Föredrag, demonstrationer och brandövning.

Dalarnas Brandkårsförbund höll årsmöte i Säter den 18 juni under landshövding Kvarnzelius ordförandeskap. Före landshövdingens ankomst hölls upprop av brandkonsulent Landström. Av länets 72 brandkårer voro endast 30 representerade

vid årsmötet. Ombud för ytterligare ett 10-tal kårer anlände på e. m. och ett 60-tal representanter jämte förbundets styrelse m. fl. voro samlade vid aftonens föredrag och demonstration av motorsprutor och brandmateriel.

Den i förväg utsända årsberättelsen godkändes. Likaså revisionsberättelsen, av vilken framgick att förbundets inkomster och utgifter balansera på kr. 7,722: 48. Ansvarsfrihet beviljades. Avgående styrelse-

ledamöterna. brandkonsulent Landström och Erik Ohlén i Orsa samt suppleanten, häradsskrivaren Sven Gottliebsson, Falun, omvaldes. Revisorerne, kamrer O. Westerblom och fanjunkaren And. Elg i Falun samt revisorssuppleanterna, landsfiskal Waldem. Jansson i Insjön och stins Lunddahl i Vansbro, omvaldes likaledes.

Efter förhandlingarnas slut framförde landshövdingen ett tack till brandkonsulent Landström för hans intresserade och gagnande arbete för utvecklingen av länets brandväsen. Med anledning härav och då hr L. uyss fyllt 60 år utbringade landshövdingen ett fyrfaldigt leve för den vitale brandkonsulenten, vilket leve kraftigt besvarades. Härför begävo sig mötesdeltagarna ned i Säterdalen, där Sätters brandkår bjöd på kaffe.

Efter återkomsten till möteslokalen höll kapten Erik Gillner ett intressant föredrag om »Synpunkter vid anskaffande av motorsprutor och brandredskap vid mindre brandkärer», varvid han särskilt framhöll att bestämmandet av den spruttyp, som skulle anskaffas, var den viktigaste åtgärden vid ordnandet av ett samhälles eller en ords brandväsen. Vidare berörde tal. en del olika spruttyper. Föredragets senare del ägnades skunsläckningen, som allt mer och mer börjar tagas i bruk och som särskilt är av stort värde för orter med ringa vattentillgång. Det utomordentligt intressanta och lärerika föredraget mottogs med livliga applåder, varefter landshövdingen å förbundets vägnar riktade ett tack till föredragshållaren för det sakrika föredraget.

Omedelbart därefter samlades deltagarna nere vid Ljunsterån, där en del olika motorsprutstyper demonstrerades.

Senare på kvällen samlades mötesdeltagarna, ett 80-tal personer, till supé i Stadshotellets nya matsal,

varvid gästerna hälsades välkomna av stadsfullmäktiges ordf., dir. C. Chronvall.

På söndagsmorgonen samlades i tidig timma, trots det ruskiga väret, brandkärerna från Hedemora, St. Skedvi, Gustafs och Säter till gemensam brandövning. Trots den väldiga omfattning, som den enligt förutsättningarna utbrutna branden hade voro de gemensamma brandkärerna snabbt herre över densamma. Efter den timplånga övningen höll kritik av brandkonsulent Landström, som, bortsett från en del påpekanden, blev en hyllning för det snabba och intensiva sätt, varpå kärerna fyllt sin uppgift. I samband härmed riktade häradsskrivare C. Ad. Hwasser å sina och länets brandstodsbolags vägnar ett varmt tack till kärerna för deras energiska arbete och kraftiga insatser i kampen mot den röde hanen ute i bygderna, varefter han utbringade ett fyrfaldigt leve för konsulent Landström och förklarade årsmötet avslutat.

Morabyarna få centralt brandväsen?

Kommittéförslag hos kommunalnämnden.

För att utreda möjligheterna att erhålla ett effektivare brandskydd inom Mora sockens stora och tätbebyggda byar, tillsattes för en tid sedan en utredningskommitté. Denna kommitté har under samarbete med brandkonsulenten Carl Landström från Falun verkställt en undersökning och vid sammanträde med kommunalnämnden har framlagts dels en rapport över undersökningens resultat, dels ett preliminärt förslag till nyorganisation av socknens brandväsende.

Vid sammanträdet lämnade konsulent Landström först en allmän översikt av det nuvarande bristfäll-

liga brandskyddet. Han framhöll, att Mora socken generellt sett saknade brandberedskap. Undantag från denna regel utgjorde byarna Mora-Noret och Färnäs, där en del modern brandattiralj fanns, men där vattenfrågan icke var tillfredsställande ordnad. Med hänsyn till dessa synnerligen stora byar, omfattande över 200 gårdar och med ett inneväanareantal överstigande 1,000 personer, ansåg konsulenten förhållandena kräva att dessa byar lades under allmän brandordning.

Brandchefen i Mora, landsfiskal Lambert, föredrog därefter en redogörelse för kommitterades undersökning och ett förslag till omorganisation av brandväsendet. Som resultat av undersökningen hade framgått, att vattenfrågan var dåligt ordnad inom de flesta byarna. God vattentillgång fanns i byarna Mora-Noret, Bonås, Östnor, Öna, Kråkberg, Vinås, Isunda, Ryssån, m. fl. platser. I byarna Färnäs, Nusräs m. fl. fanns även möjlighet att anordna betryggande vattentillgång genom att bygga dammar vid bäckar och sankmarker. Sämst lottade i fråga om vattentillgång voro byarna Bergkarlås, Risa och Garsås, men även där kunde man med litet god vilja ordna vattenfrågan utan alltför avskräckande kostnader. I Utmeland fanns vatten att tillgå ur köpingens vattentorn, vilket dock ställde sig ganska kotsamt.

Kommitté hade tänkt sig att brandskyddet skulle ordnas genom ett samgående mellan socknen och köpingen. Beträffande erforderlig brandattiralj föreslogo kommittéerade att en brandbil jämte erforderlig utrustning skulle inköpas gemensamt, ävensom en motorspruta med 1,000 minutliters kapacitet, 1,000 m. slang jämte stegar och brandsegel. Kostnaden för dessa materiel hade kommittéerade tänkt sig fördelad på följande sätt: Brandbilen beräknades kosta cirka 6,500 kr. I denna kostnad skulle socknen deltaga med

två tredjedelar och köpingen med återstoden. Motorsprutan beräknades draga en kostnad av 4,600 kr. och slangen cirka 2,000 kr. I dessa kostnader skulle socknen och köpingen betala hälften var.

Varje by borde på egen bekostnad ordna vattentillgången på ett tillfredsställande sätt, och inom var och en av de större byarna skulle frivillig brandkår bildas. De byar, som inte redan ägde en fullgod handspruta, skulle anskaffa en sådan om cirka 120 minutliter jämte erforderliga brandsegel och vattenhinkar.

På redogörelsen följde en stunds diskussion, varvid samtliga talare uttalade sig för ett samgående mellan socknen och köpingen. Red. A. Olsson föreslog, att kommittéerade skulle fullfölja undersökningen till att även omfatta de byar, som ej medhunnits till detta sammanträde. Vidare uttalades önskvärheten av ett mera detaljerat kostnadsförslag, så att man hade något bestämt att gå efter, när frågan i sinom tid kommer att behandlas av köpingens och kommunens nämnder.

Brandkonsulent Landström hade intet att invända mot det preliminärt uppgjorda förslaget. Han utlovade sin medverkan och hoppades, att man genom enigt samförstånd skulle lyckas ordna brandskyddet på ett i allo tillfredsställande sätt utan allt för höga kostnader. Han uttryckte även en förmodan om att brandstodsbolagen skulle bidra med ett ganska betydande penningbelopp till förverkligande av en effektiv brandberedskap.

Farlig brand i Vika-gård.

Vid halv 3-tiden natten till den 28 aug. utbröt en häftig eldsvåda i handl. Leander Johanssons fastighet i Vika, vilken på en timmes tid nedbrann till

grunden. Vid halv 3-tiden märkte en granne att det brann i Johanssons ut-huslänga, som var fullkomligt övertänd. Handl. J. med familj väcktes och hann rädda sig, men intet av lösöret och lagret kunde räddas. Genom klämtning och telefon alarmerades Vika frivilliga brandkår samt bybor, vilka med berömvärd hastighet anlände till brandplatsen. Till all lycka ligger spruthuset med motorspruta och övriga brandredskap blott några hundra meter från brandstället. Nu var emellertid bostadslägenheten med butiken snart så övertänd, att brandkåren fick inrikta sig på att rädda de intelligande gårdarna. Åt norr hade man byggnadssnickaren Karl Nybergs gård och endast några meter från eldhärden och åt söder ligger gårdsägaren J. Söderlunds fastighet, likaså i omedelbar närhet och inrymmande Kooperativa föreningens affär. I sistnämnda fastighet finns dessutom ett kafé. Det

såg ett tag så hotande ut att möblerna där utburos. Hjälp rekvirerades också från brandkåren i Falun som snabbt infann sig med en avdelning. Då den fått sin motorspruta i gång 40 minuter efter ingången larmsignal, fornligen överöstes eldhavet av vatten. Snart var man också herre över elden. Tack vare Vika brandkårs snara utryckning, kunde elden begränsas till Johanssons gård. Hade vinden legat mot söder hade helt säkert en katastrof inträffat. Vika brandkår hade sitt första egentliga elddop och är förtjänt av ett varmt erkännande.

Hur elden uppkommit är ej känt. Polisförhör har hållits. Allt talar för att självantändning skett genom olja i det magasin där elden började. Säväl lagret som fastigheten och lösöret var försäkrat, troligtvis dock icke till betryggande belopp.

Gävleborgs läns brandkårsförbund.

Brandkonsulent; Brandmästare R. J. Pannier. Exped.: Brandstationen, Söderhamn.

Gävleborgs läns brandkårsförbund

hade den 20 augusti sammanträde i Bollnäs under landshövding Lübeckes ordförandeskap. Ombud från ett flertal frivilliga brandkärer i såväl Hälsingland som Gästrikland hade infunnit sig och dessutom ett stort antal andra intresserade.

I den redogörelse för förbundets verksamhet, som förelåg vid sammanträdet, erinrades om det förberedande sammanträde, som hölls i Gävle 1930 och varvid en kommitté tillsattes för utredning av frågan om ett länsförbund. Vid ett nytt sammanträde 1931 erhöll denna kommitté i uppdrag att verka såsom in-

terimstyrelse, och har i denna egen-skap arbetat för anslutning till förbundet från brandkärer och brandstodsbolag. Hittills äro ett 30-tal frivilliga brandkärer och nio brandstodsbolag anslutna. Förbundets inkomster och utgifter ha balanserat på kr. 2,038: 82 och behållningen utgjorde nu kr. 1,407: 73.

Sedan interimstyrelsen beviljats ansvarsfrihet valdes till ordförande i förbundet landshövding S. Lübeck och till vice ordförande redaktör Elon Andersson, Bollnäs. Till övriga ledamöter av styrelsen valdes ingenjör A. Deshayes, Mackmyra, kamrer G. H. Hedman, Gävle, lantbrukare Nils Larsson, Söderala, kamrer N. Johnson, Hudiksvall, och

hemmansägare Nils Eriksson, Lund, Forssa. Till suppleanter valdes kommunalnämndsordf. L. R. Ohlsson, Bollnäs, ingenjör G. Nordensten, Sandviken, kommunalnämndsordf. H. Söderberg, Alfta, direktör J. Jansson, Backa, Ljusdal, och kamrer R. Oldberg, Sandviken.

Till revisorer valdes köpman O. Wästlund, Delsbo, och hemmansäg. Jonas Persson, Valbo, med nämndeman Ax. Broman, Alfta, och landsfångsman A. Öberg, Valbo, som ersättare.

Brandkärernas årsavgift till förbundet har hittills utgått med 20 kronor, av vilka 10 kronor utgjort medlemsavgift i riksförbundet. Nu beslöts att från och med 1933 borttaga den extra medlemsavgiften till länsförbundet. Medlemsavgiften för till förbundet anslutna brandkärer är således från och med 1933 10 kr., alltså endast den avgift, som utgår för kårens medlemskap i riksförbundet.

I anslutning till en motion av hr Nils Larsson i Söderala beslöts giva styrelsen i uppdrag att utreda frågan om gemensamma bestämmelser för samarbete mellan kommunerna i eldsläckningshänseende. Landshövdingen meddelade att frågan varit under utredning inom Brandskyddsföreningen och Svenska brandkärernas riksförbund och att ett förslag till avtalsbestämmelser nu utsänts för yttrande till vissa berörda organisationer.

Efter det enskilda årsmötet hade anordnats en serie offentliga föredrag.

Denna del av mötet öppnades av landshövdingen med en redogörelse för de syftemål, som länsförbundet liksom andra liknande organisationer vill främja med sin verksamhet. Han erinrade att man ännu inte kan konstatera någon avgjord nedgång i eldsolyckornas antal och berörde de åtgärder, som av lässtyrelsen anbefallts för att söka bringa klarhet i de många eldsvådor, som

hemsökt särskilt vissa trakter av länet. Nödvändigheten av ett effektivt brandskydd på landsbygden blir allt klarare för var dag. Bäst vore om detta kunde skapas på frivillighetens väg genom upprättande av frivilliga brandkärer och anskaffande av behövlig släckningsmaterial. Länsstyrelsen har i det längsta trott att denna väg skulle vara bäst framkomlig. Det behöves också en allmän propaganda för större försiktighet med eld och för effektivt värn mot eldfara och härvid kunde man söka samarbete t. ex. med hembygdsföreningarna, i vilkas intresse det ju också borde ingå en strävan att värna hembygden för eldfaran.

Efter landshövdingens inledande redogörelse höll kapten E. Gillner ett på praktiska synpunkter rikt föredrag, vari han lämnade råd och anvisningar vid inköp av brandmaterial vid mindre brandkärer. Han redogjorde bl. a. för den nya släckningsmetoden med s. k. mekaniskt skum och för de möjligheter denna medförde, men erinrade också om de begränsningar, som man ännu måste räkna med vid dess användning.

Nästa föredrag hölls av civilingenjör Uno Arild, som talade om sughöjder och tryckhöjder. Genom en utredning om motorsprutornas kapacitet under olika förhållanden fäste han uppmärksamheten vid ett tekniskt problem, vars förbiseende kan vålla avsevärda svårigheter och som i tid måste studeras av brandkärernas chefer.

Sista föredraget hölls av t. f. brandkonsulent Pannier, som talade om brandskyddets ordnande på landsbygden. Han erinrade att eldsolyckorna i Hälsingland under 1931 förstörde värden för c:a 1,200,000 kr., samt lämnade en del råd vid organiserandet och uppvärdandet av frivilliga brandkärer samt om övriga rustningar mot eldfaran. I detta arbete borde varje samhällsmedlem anse det som sin plikt att deltaga.

Efter föredragen samlades deltagarna vid Bollnäs köpings brandstation, där en kort historik lämnades över köpingens eldsläckningsväsende och brandkåren gav en uppvisning i användandet och manövrerandet av redskap, livräddningsanordningar och dyligt.

Dagen avslutades sedan med gemensam middag på Stora hotellet.

Vid sammanträde med förbundsstyrelsen valdes till sekreterare och kassör kamrer G. H. Hedman, Gävle, och till t. f. brandkonsulent brandmästare R. J. Pannier, Söderhamn.

NOTISER.

Till brandchef i Stockholm har gatunämnden vid sammanträde den 30 sistlidne juli från och med den 1 oktober 1932 antagit vice brandchefen kapten Harald Selldén, Stockholm.

Till vice brandchef i Stockholm har gatunämnden vid sammanträde den 14 september från och med den 1 oktober 1932 antagit 1:ste brandkapten Erik Arve, Stockholm.

Till brandchef i Strängnäs har fr. o. m. den 1 maj detta år valts stadsingenjör D. E. Aronson därstädes.

Enligt den å Centralstyrelsens expedition förda statistiken har under augusti månad 61 eldsvådor inträffat å själva landsbygden och i mindre samhällen.

Elden uti halmtaket hejdades.

Den 26 juli vid 11-tiden utbröt eld hos snickaren Gustav Lindén, Komstad, Smedstorps socken. Antändningen skedde enligt uppgift genom en råoljemotor, som var inmonterad i snickeriverkstaden. Från verkstaden spred sig elden till hela huset. Ågaren alarmerade omedelbart Smedstorps brandkår pr telefon. Denna anlände efter några minuter med motorspruta. Elden hade då spritt sig till hustaket, som på ena sidan var täckt med spån och andra sidan med halm.

Brandkåren utförde här ett släckningsarbete, som torde höra till

sällsyntheterna. Den kunde nämligen släcka elden i halmtaket, vilket annars anses som en omöjlighet. Till det lyckliga resultatet bidrog den omständigheten, att huset låg omedelbart till Tommarpsån, där sprutan placrades och från vilken 3 slangledningar utlades. Sedan elden begränsats nedrevs halm. Större delen av loftet var uppbränt men läkten och sparrar i takstolen blevo endast svedda av elden. Ett vindsrum med väggar av bräder blev också endast svett.

Häftigt eldsvåda i S. Rörum.

Den 29 juli på morgonen utbröt eld i Kvesarums gård i Södra Rörums socken. När elden börjat är man inte riktigt klar med, men då gårdens folk vaknade brann det friskt. Det första man tänkte på var att få ut husdjuren, tre stycken kalvar och två suggor, vilka voro de enda djur som f. n. voro hemma. Detta lyckades också.

Samtidigt alarmerades brandkåren i Hörby och Höör. Hörby sockens frivilliga brandkår var först på platsen och man satte sprutan vid en intill liggande märkegrav och där vatten erhöles. Strax efter kom Höörs brandkår till platsen, men då man inte kunde få ut deras spruta till märkegravens, kopplades en slang till Hörby-sprutan, som därefter levererade

vatten till denna. Man hade ett drygt arbete, men det gick snabbt undan. Vid tillfället var det ganska lugnt men elden hade vid ett tillfälle kastat sig över på taket å en av de andra längorna men elden blev strax släckt. Nu begränsades elden till att tre stycken längor nedbrunno. I dessa voro inrymda häststallet, kostallet samt en loglänga med vagnsport.

En större loglänga, en boxlänga samt svinstallet och boningshuset räddades. I längorna var hela klöverskörden inhyst. Denna såväl som alla vagnar och redskap blev lågornas rov. En del höns, duvor och ankor blevo även innebrända.

Hur elden uppkommit är ej bekant, men man tror att den börjat i den långa där den elektriska ledningen går. Antagligen har det varit kortslutning.

Stor brand i Östraby socken.

Natten till den 30 juli utbröt eld i lantbrukare Ernst Franks gård i Brunslövs by, Östraby socken. Gårdens folk hann i sista minuten, i blotta linnet, rädda sig ut ur den brinnande byggnaden. De flesta av kreaturen voro vid tillfället på bete,

varför dessa räddades, undantagandes 22 svin, som innebrändes. Bostadshuset och tre längor lades i aska, varvid en mängd lösbo, maskiner och inbärgad gröda blevo lågornas rov. Långorna voro av äldre typ men i gott stånd.

En närliggande gård tillhörande lantbr. Nils A. Nilsson fattade också eld och brann ned. Två längor räddades emellertid tack vare brandkårens energiska ingripande. Endast en del av lösboet förstördes. Till brandplatsen anlände sprutor från Bjärsjölagård och Hörby sockens brandkärer. Östraby brandkår utförde ett särskilt gott släckningsarbete.

Lägg aldrig bränsle och andra brännbara ämnen intill eldstäder. Upphäng aldrig kläder till torkning över spisar eller intill kakelugnar. Lägg aldrig papper eller trasor bakom dessa.

Förbjud uppgörande av eld i kakelugn, spis eller kamin med användande av fotogen eller glöder, vilka på en skyffel e. d. bäras från det ena rummet till det andra.

Töm aska i därför avsedda plåtkärl; om dylika ej finnas, måste askan fullständigt avsläckas med vatten, innan den tömnes.

Tidskriften utkommer med 9 nummer årligen.

Årsprenumeration kan ske antingen genom postverket eller direkt hos Centralstyrelsens Expedition, Nybrogatan 50, Stockholm 5. Prenumerationspriset är 4: — kr. för enskilda exemplar och 2: — kr. pr ex., då minst 5 ex. samtidigt rekvireras.

Annonserpriserna pr gång äro:

Första eller sista annonsidorna — efter överenskommelse.

Helsida	60 kr.		Kvartssida	15 kr.
Halvsida	30 "		Åttondelssida	8 "

Vid annonsering minst 4 ggr lämnas 15 % rabatt.

Eftertryck ur tidskriften medgives endast om källan angives.